

Річний звіт Cedos 2023

Зміст

● Місія	7
● Дослідження й аналітика	9
● Урбаністика	13
● Спільнота змін.....	16
● Подяки	19
● Фінанси.....	22

Ілюстрація студії «Сері/граф» до блогу аналітика Cedos Валерія Мілосердова «Центри спільнототворення: спільні простори, спільні потреби, спільні виклики»

Cedos — це незалежний аналітичний центр і спільнота, що працює над системними рішеннями для посилення соціального розвитку та соціальної згуртованості в Україні. У цьому звіті ми розповідаємо про результати нашої роботи у 2023 році.

Вічна пам'ять усім убитим Росією у її війні проти України.

Наша робота є можливою завдяки захисникам і захисницям України, які віддають свої сили, комфорт, здоров'я, час і навіть життя заради того, щоби свобода і життя були у нас усіх. Дякуємо вам!

2023 рік був для нас часом **зростання і викликів**. На жаль, війна загострила соціальні проблеми і створила нові. Через це попит на нашу роботу зріс. Щоби відповідати викликам, Cedos багато працював над зростанням. Так, у 2023 році організація за різними параметрами збільшилася у 2–3 рази. Це зумовило потребу у налагодженні наших процесів і посиленні спроможності. Окремим викликом при цьому були безпекові та психологічні впливи війни.

Ключовим дослідницьким пріоритетом Cedos у 2023 році був **аналіз соціальних наслідків війни** та варіантів відповіді на них. Ми посилили нашу адвокаційну роботу, зокрема завдяки співпраці з органами влади і міжнародними інституціями. Після завершення коронавірусного карантину відновилося проведення офлайн-заходів. Ми працювали над тим, щоби виявити і підсвітити потреби місцевих органів влади щодо вирішення різних соціальних проблем.

Особливим фокусом уваги Cedos цього року стало **посилення спроможності територіальних громад**. Ми почали працювати над допомогою органам місцевого самоврядування у налагодженні процесів залучення мешкан_ок до процесів прийняття рішень, розвитку громадських і культурних центрів як інфраструктури для посилення соціальної згуртованості, а також проведення досліджень на локальному рівні. 2023 року Cedos відкрив свої перші програми субгрантів для місцевих громадських організацій.

Кілька ключових цифр. У 2023 році Cedos працював над 22 проектами. До проектних команд були залучені 26 людей. Протягом року ми опублікували 6 дослідницьких звітів, 4

аналітичні записки, 9 статей, 11 колонок і 16 епізодів подкастів. Всього організували 22 публічні події (з них 3 офлайн і 19 онлайн). Впродовж року Cedos співпрацював із 23 територіальними громадами. На наші сторінки у Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn та на розсилки електронною поштою сукупно підписані понад 28 тисяч людей. У 2023 році охоплення наших публікацій у соціальних мережах і розсилок електронною поштою сягнуло понад 1,2 мільйона людей. У традиційних медіа, включно з телебаченням, радіо, подкастами та онлайн-виданнями, нас згадували понад 350 разів.

Дякуємо за довіру нашим донорам і партнерам, а також усім, хто робить пожертви на нашу діяльність, друзям, колегам, респондент_кам, читач_кам, слухач_кам, учасни_цям подій і всім, хто були і є з нами!

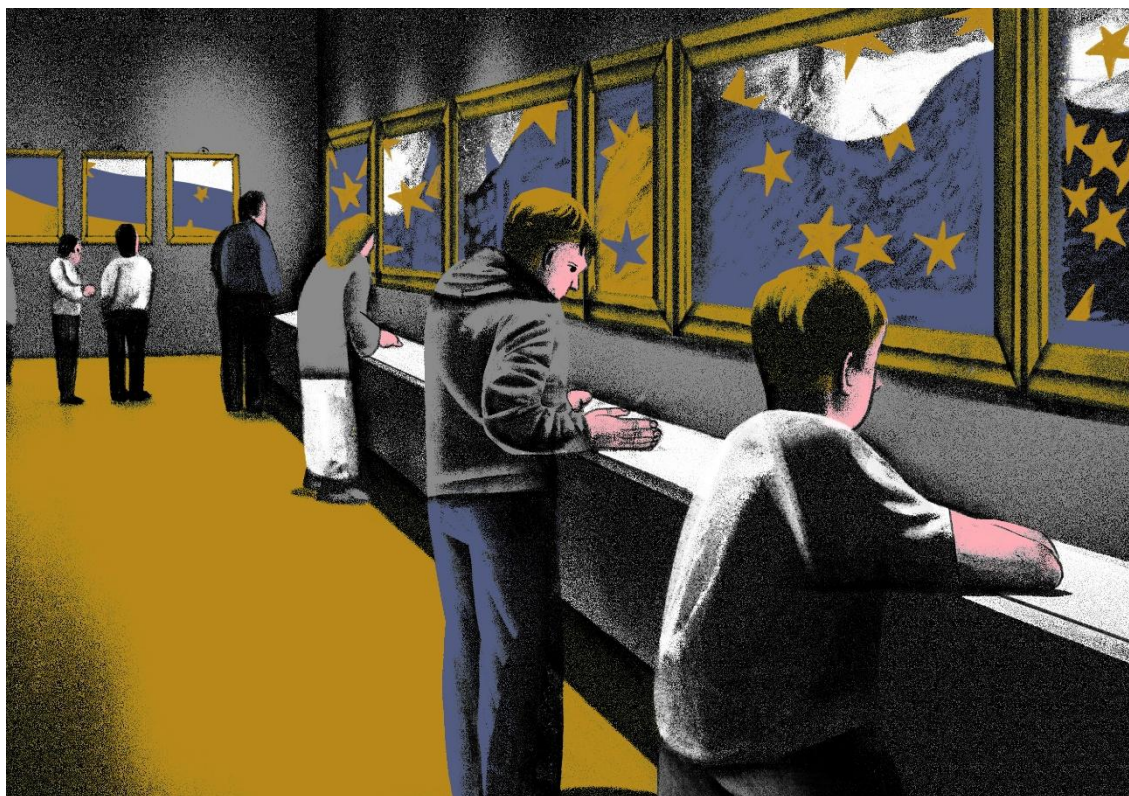
Ілюстрація студії «Сері/граф» до аналітичної записки «Основні засади державної житлової політики: рекомендації до розробки закону»

● Місія

Ми віримо, що кожна людина має право на гідний рівень життя. Тому метою Cedos є пошук системних причин соціальних проблем і варіантів їхнього вирішення.

Наш підхід базується на дослідженнях. Ми вивчаємо суспільні процеси та державні політики, поширюємо критичне знання, просуваємо прогресивні зміни, навчаємо і посилюємо спільноту прихильни_ць цих змін. Ми віримо, що таким чином можемо вплинути на дискурс, дискусію в суспільстві та прийняття рішень. Це змінює державні політики і покращує людські життя у реальному світі.

Ключові теми, з якими сьогодні працює Cedos, – це освіта, міграція, міські трансформації, житло, соціальний захист. Крім цього, до сфери наших інтересів входять також теми демократії, зайнятості, безпеки, зміни клімату, культури.

Ілюстрація студії «Сері/граф» до аналітичної записки
«Освіта і культура: наскільки Україна готова до вступу в ЄС»

● Дослідження й аналітика

Дослідження й аналітика є основою роботи Cedos.

У 2023 році ми продовжили роботу над дослідженням **досвідів переживання війни в українському суспільстві**. Впродовж першого року повномасштабного вторгнення чотири перші хвили цього дослідження фіксували думки, переживання та дії людей кожні три місяці. [П'ята хвиля](#) підсумувала ці зусилля, зібравши дані про перший рік після 24 лютого 2022 року. Опис і узагальнення досвідів переживання війни дозволяє зафіксувати суспільні процеси та трансформації у надзвичайних умовах, що є основою для подальших досліджень, теоретизування і планування трансформаційних змін.

До річниці повномасштабного вторгнення Cedos підготував аналітичну записку про [житлову політику першого року повномасштабної війни](#). Цей документ підсумовує ключові тенденції та виклики у житловій сфері, а також містить огляд основних змін у державній політиці.

Разом із партнерами ми долучилися до проведення щорічного дослідження [молоді в Україні за 2022 рік](#), що складалося з національного опитування та низки фокус-групових дискусій і глибинних інтерв'ю. Це дозволило зафіксувати вплив війни на зміну тенденцій, а також розробити рекомендації щодо адаптації державної молодіжної політики до потреб воєнного часу.

На запит партнерів Cedos проаналізував [вплив повномасштабного вторгнення на середню освіту](#). Дослідження включало в себе національне опитування батьків дітей шкільного віку, аналіз вторинних даних, а також аналіз кейсів 6 громад із Київської, Чернігівської та Харківської областей. Результатом проекту стали висновки про виклики, які зумовила війна для системи освіти, а також рекомендації щодо планування відновлення шкіл у громадах.

На замовлення партнерів ми підготували серію з 8 аналітичних записок про **соціальний вплив повномасштабного вторгнення**. Вони розглядали становище внутрішньо переміщених осіб, людей з інвалідністю, жінок та ЛГБТКІ+, ветеран_ок і їхніх родин, людей літнього віку, молоді, а також питання волонтерства, активізму та громадянської участі на місцевому рівні й активації зайнятості. Проект передбачав огляд впливу війни,

ідентифікацію потреб, а також розробку рекомендацій для донорів та органів влади щодо зміни політик і здійснення інвестицій. Результати аналізу лягли в основу оцінки впливу на населення у третій «Швидкій оцінці завданої шкоди та потреб відновлення України» (RDNA3).

Cedos провів дослідження **впливу повномасштабного вторгнення на умови праці викладач ок закладів вищої освіти** на прикладі міста Дніпра. На основі аналізу вторинних даних, а також фокус-групових дискусій ми зробили висновки щодо наслідків війни та їхніх гендерних аспектів, а також сформулювали пропозиції напрямків можливих змін.

На основі фокус-групових дискусій ми проаналізували **вплив війни на умови праці соціальних працівни_ць і вчитель_ок**. Два дослідження, проведені на цю тему, дозволили оцінити тенденції, які виникли або посилилися після початку повномасштабного вторгнення, і запропонувати рекомендації щодо поліпшення умов праці критично важливих працівни_ць.

На запит партнерів Cedos дослідив **роботу психологічної служби у школах в контексті повномасштабного вторгнення**. Фокус-групові дискусії та експертні інтерв'ю стали основою аналізу умов праці і змісту роботи, а також впливу війни на роботу психолог_инь у закладах середньої освіти. Результатом дослідження стали також рекомендації щодо підвищення ефективності роботи психологічної служби.

На замовлення партнерів ми проаналізували **трансформації зв'язків у сфері візуального мистецтва в умовах війни** — як між українськими ми_сткнями, так і зв'язки з іноземними інституціями. На основі глибинних інтерв'ю та результатів конференції було здійснено опис проблематики і напрацьовано рекомендації щодо розвитку сталої співпраці.

На замовлення партнерів Cedos провів дослідження **задоволеності соціальними послугами** серед тих, хто їх отримує. На основі глибинних інтерв'ю ми зібрали відгуки про надання послуг догляду вдома, денного догляду, соціальної адаптації, соціального супроводу та кризового й екстреного втручання. Аналіз цих даних дозволив зробити висновки про потреби центрів надання соціальних послуг, задоволення яких є необхідним для належного виконання державної соціальної політики.

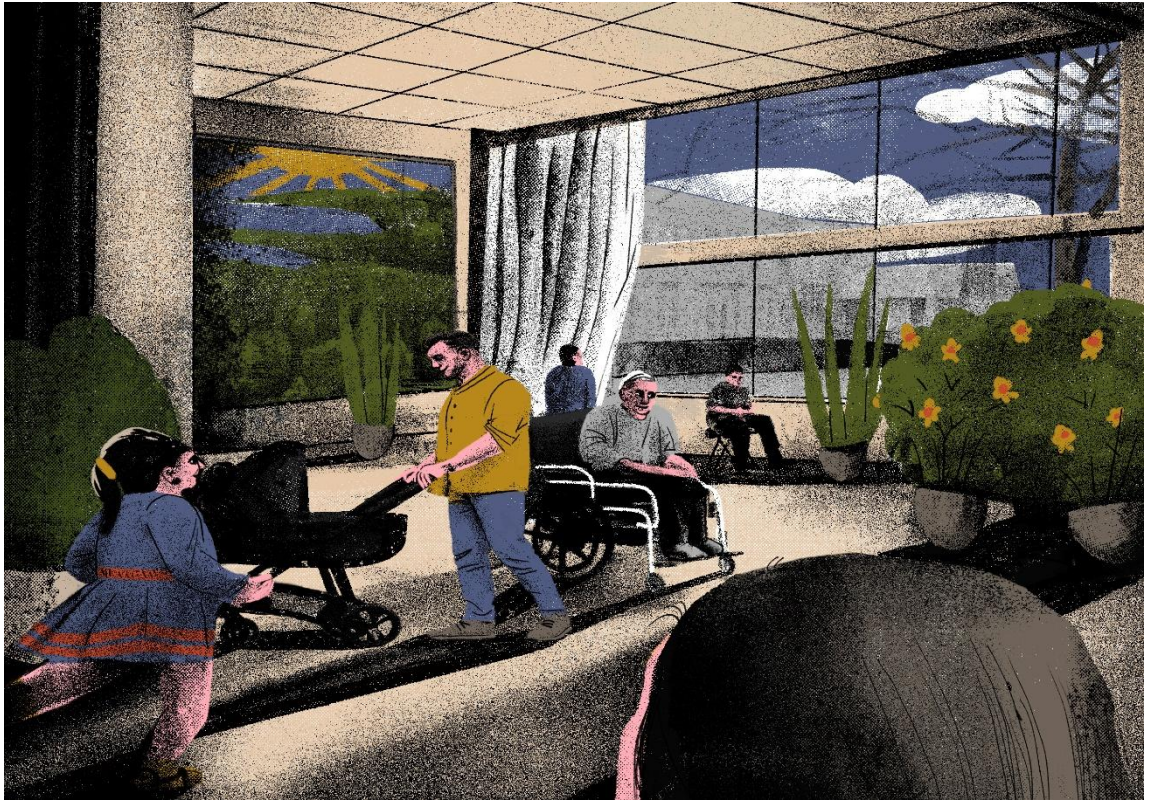
На запит партнерів ми дослідили потреби та виклики щодо надання соціальних послуг ветеранам у громадах. Завдяки аналізу законодавства, а також глибинних інтерв'ю була окреслена спроможність системи соціальних послуг допомогти ветеранам успішно реінтегруватися в суспільство та пройти адаптацію до цивільного життя. На основі дослідження напрацьовані висновки для планування й адвокації відповідних державних політик.

Зважаючи на важливість європейської інтеграції, Cedos підготував дві аналітичні записки про **готовність України до вступу в ЄС у сферах соціальної політики і зайнятості та освіти і культури**. На основі аналізу висновків Європейської комісії та інших документів ці тексти знайомлять українську аудиторію з особливостями політик Євросоюзу у відповідних сферах, а також очікуваннями щодо зближення національного законодавства із правом ЄС.

На замовлення партнерів ми дослідили надання соціальних послуг у громадах недержавними організаціями. Аналіз законодавства, адміністративних даних, а також глибинні інтерв'ю дозволили проаналізувати актуальну ситуацію із залученням недержавних надавачів, зокрема неурядових організацій, до надання соціальних послуг. Дослідження виявило аспекти цієї взаємодії, що потребують уваги для вдосконалення наявної моделі співпраці.

На запит партнерів Cedos провів дослідження ком'ютиingu у Вінниці. Репрезентативне кількісне опитування дозволило описати практики переміщення між домом і роботою жительок міста, які працюють, дізнатися основні характеристики їхньої зайнятості й оцінити важливість чинників, пов'язаних із ком'ютигом, при виборі місця роботи. Ці дані були необхідні для просторового планування й управління мобільністю в місті.

Протягом року ми також аналізували і коментували актуальні події, зокрема й відновлення реформи «Нова українська школа», важливість соціальної згуртованості та громадянської участі для демократичного відновлення, принципи відновлення України, важливість професійної освіти та перекваліфікації.

Ілюстрація студії «Сері/граф» до оголошення конкурсу грантів для громад на створення або оновлення фізичних просторів центрів спільнотворення від Western NIS Enterprise Fund та Cedos

● Урбаністика

Виклики війни і потреби відновлення від зумовлених нею негативних наслідків, що постали перед територіальними громадами в Україні, стали причиною того, що у 2023 році Cedos відновив активну роботу у сфері урбаністики та сприяння громадянській участі на місцевому рівні.

У липні вперше за час повномасштабного вторгнення відбувся [Український урбаністичний форум](#). Захід пройшов уже вп'яте. Після перерви, зумовленої пандемією COVID-19, коли форум проходив онлайн і у змішаному форматі, 2023 року подія знову відбулася офлайн упродовж двох днів. Місцем проведення стала Вінниця. Темою форуму, що зібрав кілька сотень учасни_ць, був «Спільний дім»: питання дому та житлової політики були фокусними у цьому році. Окрім презентацій і панельних дискусій, під час події відбулися кілька воркшопів, екскурсій, а також заходи для знайомства, мережування і неформального спілкування. Учасни_ці форуму підписали Декларацію, в якій визначено ключові принципи відновлення та розвитку українських громад.

Продовжив роботу онлайн-журнал [української урбаністичної платформи Mistosite](#). Впродовж 2023 року вийшли 9 статей і 3 уривки з різних друкованих видань. Річна аудиторія сайту становила понад 27 тисяч користувач_ок. Чисельність [фейсбук-групи «Урбаністика UA»](#), яку створив і модерує Cedos, становила понад 3,6 тисяч учасни_ць.

Проект **«Не залишити нікого осторонь: громадська участь для планування відновлення громад»** став ключовим зусиллям організації у цій сфері. Він передбачав проведення шести воркшопів і двох онлайн-подій, запис трьох навчальних відео, напрацювання [посібника з методичними рекомендаціями щодо залучення мешкан_ок до прийняття рішень у громадах](#). Основою проекту була робота експерт_ок із 10 територіальними громадами, відібраними на конкурсних умовах. На запит громад ми допомогли розробити стратегію залучення житель_ок до вирішення конкретного питання, актуального для громади, а також провести перші заходи з залучення, на основі чого надали органам місцевого самоврядування рекомендації щодо подальших кроків. Досвід цього консультування, покликаною підвищити спроможність громад залучати житель_ок до вирішення місцевих питань для посилення соціальної згуртованості, описаний у [звіті-рефлексії](#).

Зважаючи на велику кількість заявок на участь у проекті, що перевищувала наші можливості, Cedos розпочав проект **«Довіра через партисипацію: інформування та підвищення спроможності громад»**. Він передбачає консультування територіальних громад з південних і східних областей України за цією самою методологією, а також випуск подкасту та публікацію статей для популяризації ідеї залучення жителів до вирішення місцевих питань. У 2023 році відбувся відкритий конкурс на участь у проекті, за результатами якого було відібрано 10 партнерських громад.

На замовлення партнерів ми профасилітували тематичні стратегічні сесії щодо розвитку сфер соціального захисту і безпеки в рамках розробки **стратегій Луцької та Звягельської територіальних громад**.

Разом із партнерами Cedos почав роботу над проектом **«Community reBuilding»**. Для посилення соціальних зв'язків і згуртованості на місцевому рівні він допомагає територіальним громадам створити або оновити «центри спільнототворення» – соціально і просторово інклюзивні громадські та культурні центри. Із понад трьохсот заявок, що надійшли на відкритий конкурс, було обрано 10 громад, які отримали менторську підтримку, а також гранти у розмірі 1 мільйон гривень кожна на оновлення просторів центрів спільнототворення та їхньої програмної діяльності. Публічна програма проекту складається з 6 онлайн-семінарів про важливі аспекти роботи громадських і культурних центрів, доступних як для грантерів, так і для широкої аудиторії зацікавлених.

Ілюстрація студії «Сері/граф» до новини в межах конкурсу грантів для громад на створення або оновлення фізичних просторів центрів спільнототворення від Western NIS Enterprise Fund та Cedoss

● Спільнота змін

Поруч із дослідженнями й аналітикою місія Cedos полягає також у поширенні знань, збагаченні суспільно-політичної дискусії та посиленні спроможності суспільних рухів, держави, медіа й експертних середовищ.

Ми не лише публікуємо дослідження і аналітичні записки, а й надсилаємо їх відповідальним органам влади, організуємо публічні презентації та обговорення, поширюємо у різних соціальних мережах і публікуємо короткі висновки у медіа.

Впродовж року Cedos брав участь у засіданнях неформальної робочої групи, що працювала над **підготовкою проекту закону про основні засади державної житлової політики**. У рамках цієї роботи ми підготували аналітичну записку з [рекомендаціями до цього законопроекту на основі аналізу міжнародних рекомендацій і досвіду інших країн](#). Окрім цього, на запит Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури Cedos [профасилітував](#) дводенне виїзне засідання робочої групи, що дозволило узгодити бачення різних її учасни_ць щодо цілей житлової політики та ключових принципів її реалізації.

Ми також провели **«Лабораторію житлового лідерства»** – триденний [офлайн-семінар](#) для лідер_ок житлової сфери. Представни_ці національних органів влади, місцевого самоврядування та громадянського суспільства мали можливість налагодити ближчі знайомства, презентувати результати своєї роботи, обмінятися досвідом щодо вирішення схожих проблем під час розв'язання житлових питань, а також сформулювати спільні рекомендації щодо змін, необхідних для розвитку житлової політики. Ключові напрацювання заходу підсумовані у вигляді [звіту](#).

У рамках проекту **«UA Transformation Lab»** Cedos разом із партнерами провели відкритий конкурс для організацій громадянського суспільства на реалізацію дослідницьких проектів у громадах. Із понад 50 заявок було [обрано](#) три організації, що отримали міні-гранти у розмірі 5000 євро та менторську підтримку у проведенні досліджень на теми, що є актуальними для їхніх громад. У рамках цього проекту відбувся також перший із серії трьох онлайн-семінарів, присвячений [вибору дослідницьких методів](#).

Разом із партнерами ми також провели дві події для обміну досвідом між Україною і Німеччиною щодо [гуманітарної](#)

допомоги й інтеграції у приймаючі громади людей, що вимушено покинули свій дім через війну.

Cedos продовжив випуск подкастів. 2023 року розпочав виходити новий **подкаст «Громадські слухання»**, присвячений питанням громадської участі на місцевому рівні, і було опубліковано 4 перші епізоди. У рамках нового сезону подкасту про урбаністику **«Ринок вирішить?»** вийшло 7 епізодів. Крім цього, було опубліковано 5 нових епізодів подкасту **«Аналітичний центр»**.

Ілюстрація студії «Сері/граф» до аналітичної записки
«Соціальна політика і зайнятість: наскільки Україна готова
до вступу в ЄС»

● Подяки

У команді Cedos впродовж 2023 року працювали: Аліна Хелашвілі, Анастасія Боброва, Анна Воробйова, Валерій Мілосердов, Дарина Вільхова, Дарина Ніколенко, Єлизавета Хассай, Іван Вербицький, Інна Рик, Ірина Безвершенко, Ірина Когут, Катерина Бабич, Лоріна Федорова, Марина Бакаєнко, Мар'яна Куземська, Наталія Ломоносова, Оксана Буць, Олександр Прима, Олена Приходько, Олена Сирбу, Олесь Будз, Ольга Поліщук, Тамара Хурцидзе, Тетяна Жерьобкіна, Уляна Джурляк, Юлія Кабанець, Юлія Назаренко, Ярослав Онищук.

Наші партнери, донори та замовники у 2023 році:

- Агентство США з міжнародного розвитку;
- Агенція просторового розвитку Вінницької міської ради;
- Асоціація учасницького розвитку громад;
- Асоціація moveGLOBAL;
- Благодійний фонд SavED;
- Дослідницька агенція Info Sapiens;
- Журнал «Хмарочос»;
- Інститут європейської політики;
- Інститут зовнішніх культурних відносин;
- «Кімонікс Інтернешнл»;
- Міжнародний фонд «Відродження»;
- Німецьке товариство міжнародного співробітництва;
- Офіс Ради Європи в Україні;
- Платформа рівних можливостей;
- Посольство Нідерландів в Україні;
- Посольство Швеції в Україні;
- Правозахисний центр «Принцип»;
- Програма розвитку ООН;
- Програма «U-LEAD з Європою»;
- Програма «Vidnova»;
- Світовий банк;
- Український інститут;
- Український жіночий фонд;
- Управління Верховного комісара ООН у справах біженців;
- Федеральне міністерство закордонних справ Німеччини;

- Фонд імені Гайнріха Бьоля;
- Фонд імені Фрідріха Еберта;
- Фонд міжнародної солідарності;
- Фонд народонаселення ООН;
- Фондація ЗМІН;
- Центр інноваційної освіти «Про.Світ»;
- Центр політики і досліджень «Periféria»;
- Чорноморський фонд регіонального співробітництва;
- Western NIS Enterprise Fund.

У 2023 році Cedos працював із Білокуракинською, Білоцерківською, Близнюківською, Валківською, Великописарівською, Вінницькою, Городоцькою, Доброславською, Дунаєвецькою, Звягельською, Карлівською, Ковельською, Косівською, Краснокутською, Луцькою, Ніжинською, Овруцькою, Поромівською, Роменською, Сергіївською, Снігурівською, Чортківською, Шабівською громадами.

Ми також співпрацювали з Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України.

Дякуємо за співпрацю та підтримку!

Ілюстрація студії «Сері/граф» до воркшопу
«Громадська участь у забезпеченні невідкладної гуманітарної
допомоги переміщеним особам в Україні та Німеччині»

● Фінанси

Джерела фінансування громадської організації Cedos у 2023 році:

Джерело фінансування	долари США
Western NIS Enterprise Fund	287 571
Німецьке товариство міжнародного співробітництва	109 159
Світовий банк	63 820
Міжнародний фонд «Відродження»	53 713
Фонд імені Гайнріха Бьолля	43 070
«Кімонікс Інтернешнл»	30 186
Інститут європейської політики	18 360
Інститут зовнішніх культурних відносин	2 430
Посольство Нідерландів в Україні	2 160
Чорноморський фонд регіонального співробітництва	1 480
Центр політики і досліджень «Periféria»	1 296
Фундація ЗМІН	438
Офіс Ради Європи в Україні	360
Благодійні внески фізичних осіб	207
Всього	614 250